

HAZAI TERMÉNYI!

CSÉPLÉSI IDÉNYRE

ajánlunk kitűnő minőségű

TÖMÖR (DARABOS) SZENET

három minőségben mozdonyok (Locomotive) fűtésére.

GYÁRSZENET, gyári czélokra, minden hazai vasút-állomásra szállítva, igen jutányos, mérsékelt árak mellett.

Északmagyarországi egyesített kőszénbánya- és iparvállalat-részvény-társulat

Budapest, V. Erzsébet-tér 10. sz.

(Utánnymat nem díjazatik.)

411

A muszkaországi zsidók üldözése és tömeges kivándorlása miatt!!

SCHILLER L.

SZ. FEHÉRVÁROTT „a szép menyasszonyhoz“.

Kész fehérnemű és paplangyártmány.

Leszállított árak.

5000 db fin. francia creton, oxford és helyett most csak fehér chiffon ing	dbja	—	—	95
5000 * legfin. szines madapolán francia zephír-ing		2.80	1.40	
5000 * fin. legeleg. salon, vagy báli és Jockey-ing		4.50	1.95	
Továbbá 5000 reichenbergi fin. gyapjú szövet, egy nadrág és egy mellénynek, összesen az egész		6.50	2.40	
5000 rőt legfin. brünni cheviott egész öltönyre, 4 rf ez mindösszesen		15.	5.50	
2000 db nagy levart. creton papl. dbja		3.80	1.95	
5000 * nagy legfin. perzsi. japán és sima török vörös ruge-paplan		5.50	2.50	
2000 * nagy ind. cachmir papl. dbja		8.	3.45	
1 * matrác, afrikai töltve csak		—	4.85	
1 * matrác tiszta szőrel töltve		—	12.95	
5000 nagy Jutte-szalmaszák		—	—	80

A rendelvényeket kérem mielőbb hozzám juttatni. Csomagolási díj. Vidéki rendelvények azonnal teljesíthetnek. Kiváló tisztasággal **SCHILLER L.** vászon- és divatnagycserék, a szép menyasszonyhoz Sz. Fehérvárott a városház kapuja mellett.

SALICILSAV-KÉSZÍTMÉNYEK

KIELHAUSER H.

okl. gyógyszerész és illatszergyárosító Grácban.

A Salicyl-sav a drezdai dr. Heyden vegytani laboratoriumából, azon felette kedvező eredmények után, melyeket a dr. Kolbe, dr. Neubauer, dr. Wagner stb. tanár urak kísérletei előidéztek, már világhírt vívott ki magának mint erjedést és rothadást akadályozó anyag, és nem csak fényesen érvényesül mindennemű belső bajok ellen, hanem czéllirányos összetételben még földmulthatlan övszer a bőrre, hajra és fogakra nézve. Anticeptikus hatása különösen rendkívül: megakadályozza a sérült szervek rothadását, s ezzel együtt eltűnik az azzal járó kellemetlen szag is.

Salicyl-toilette szappan	darabja ára	50 kr.
Salicyl-toilette-víz		70
Salicyl-fogpor		50
Salicyl-fogpép		60
Salicyl-szajviz		60
Salicyl-hajkenőcs		50
Salicyl-hintőpor (lábak izzadása ellen)		50

Főraktár Magyarországra nézve:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész Budapest, király-utca 12. szám.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. Intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható

AZ ERDŐTÖRVÉNY

(1879. évi XXXI. t. cz.)

MAGYARÁZATA.

Irtá Dr. KLEKNER ALAJOS

kassai kir. jogakad. tanár.

Ára fűzve 2 frt.

A háztartásban

egy varrógép mindenestre a legszorgalmasabb és a leghasznosabb segéd, ha az egyszerűen kezelhető, tartós és mindennemű varrásra használható. A Singer Manufacturing Co. New-York, eredeti varrógépek e czélból, valamint minden más egyéb munkákra, mint fehérnemű-varrás, női öltöny-készítés, köpeny, hálókötés és esernyőkészítésre a legtekélyesebb és a legkitűnőbbek, mi mellett legfényesebben azon körülmény bizonyít, hogy abból csak a mult évben is több mint félmilliót eladva. Az eredeti Singer-féle varrógépek teljes jóállás mellett s csekély előleg és minden áremelés nélkül, heti 1 frt részletfizetés mellett is kaphatók s alapos oktatás ingyen nyújtatik. — Az utánzótt a Singer név alatt kibocsátott gépekkel való összetévesztések kiküldetése végett ügyelettel legyünk rá, miszerint az eredeti gépek a gép karján „The Singer Manufacturing Co.“ teljes czéggel vannak látva s ezenfelül egy a felső részen, mint az állványon is a gyári védjegyet viselik. Szabók, cipészek, szíjgyártók, kalaposok, könyvkötők és szákgyárosok stb. számára ajánlom a Singer Co. különleges varró-gépeit.

NEIDLINGER G.

BUDAPEST, váci utca 26. sz. (a „vastuskóhoz“).

A bártfai gyógyfürdő

első rangu hazai gyógyhely május hó 15-én nyitattik meg.

A bártfai erős égvényes sósavas savanyúvíz-források hathatós gyógyerejéről évszázadok óta ismeretesek. E kitűnő gyógyvizek (ivó gyógymód, meleg ásványfürdők és fenyőfürdők által) biztos sikerrel használatnak: **vérsejtség, sápkór ellen, idült gyomor, bél- valamint légzőszervi és húgyhólyag-hurutoknál; az ivarszervi bajok és rendellenességek ellen, különösen az anyaméh-kóroknál és idegbajokban.** Kitűnő hely üdülő betegek számára. Ezen régi fürdőhely Sáros megyében, szab. kir. Bártfa városától egy fél órányira fekszik, a Kárpátok egyik hegylánczolata déli lejtőjén, gyönyörű száraz fenyveserdők által körüvezett kies völgyben, a legtisztább, üdítő balsamos erdei levegővel, pompás erdei sétányokkal. A legközelebbi vasúti állomás **Eperjes**, menettérti jegyek 33 $\frac{1}{2}$ % árlengedéssel minden nagyobb vasúti állomásonál válthatók. **Eperjesről** kocsin a kitűnő országúton 4 és fél óra alatt a fürdőbe érhetni. Az eperjesi pályaudvarban jó bérkocsik mindenkor elegendő mennyiségben találhatók. Egy bérkocsi, melyben több személy podgyászszal együtt utazhatik, díja alku szerint 6—8 forint. Jól berendezett lakások mérsékelt áron, egy új szálloda, egészséges, izletes étkek, olcsó kiszolgáltatásról gondoskodva van. Posta- és távírda-állomás helyben, mindennap reggel és este tén-zene. A vendégek kényelmére a mult évben felépült egy díszes gyógyterem és fedett sétány. Építés alatt van egy új fürdőház. Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál

a fürdőigazgatóság.

3879

A pesti hazai első takarékpénztár-egyesület

az eddigi kölcsönzési módok fentartása mellett

1882. évi május hó 15-től kezdve

földbirtokokra és budapesti házakra jelzálogkölcsönöket 4 $\frac{1}{2}$ %-os záloglevelekben; törvényhatóságoknak, községeknek,

közhasznu művek vagy munkálatok keresztültvitelére alakult társulatoknak pedig kölcsönöket 5 %-os kamatozó kötvényekben is utaltványoz.

A kölcsönzés közelebbi feltételei és módzatai iránt értesítés az egyesület titkári hivatalában (egyetem-utca 2. sz.) adatik.

(Utánnymat nem díjazatik.)

3910

Az igazgatóság.

Korytnicai gyógyfürdő

Liptómege, rózsahégyi vasutállomás.

Évad-megnyitás május 15-én.

Ásványvíz-gyógymód, fenyő-fürdők, juhsavó, hideg-víz-gyógymód. Elsőrendű gyógyhely gyomor s májbetegek, aranyeres bántalmak, zih és tüdőlegdag, sápkór, női betegségek és idegesség ellen. — Gyönyörű fekvésénél fogva kitűnő üdülő hely üdülő betegek számára. — Posta- és távírda-állomás. Az elő- és utó-évadban: május 15-től július 1-ig, s augusztus 15-től szeptember végéig teljes ellátás lakással együtt naponként 2 forintba számítatik. Menet-érti jegyek 33 $\frac{1}{2}$ % árlengedéssel minden nevezetesebb vasúti állomásonál válthatók.

Fürdő-orvos: Dr. Ormay József.

Ásványvíz-főraktárak: Edesutya L. Budapest; Lavotta Besztercebánya; Makoviczky Rózsahégy. — Angolban: Gussave Illmer London. Minden bővebb tudósítással szolgál

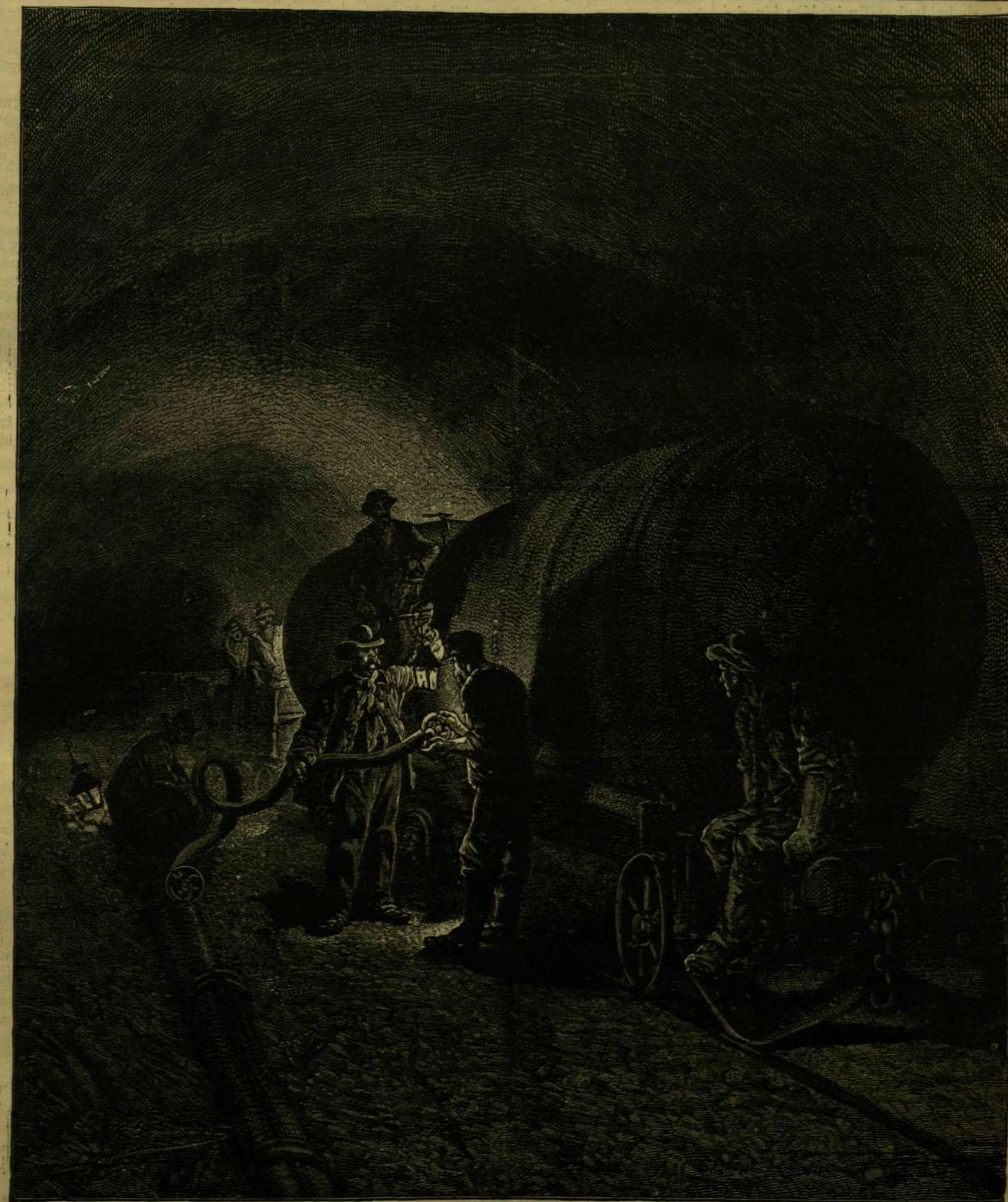
a fürdő-igazgatóság.

22-ik szám 1882.

BUDAPEST, MÁJUS 28.

XXIX. évfolyam.

AZ ALAGUTKIRÁLY.

Már a múlt évben, midőn a német és olasz akna szerszámok *Göschenen* és *Airola* közt összerakóztak a teherbe ejtették a szűz havast, nagy ok volt a magnum áldomásra. Ma pedig megszületett a század legnagyobb műépítészeti csodagyereke, a szent-gott-hárdi vasut: a boldog szülők, komák és vendégsereg tehát megtarthatták a büszke, vidám keresztelő ünnepélyt.

Nagy szó az, pedig bátran és egyhangulag mondja ki a sajtó, hogy ez volna a században a technika legbámulatosabb alkotása. Ebben a században, mely építette a Pacifik-vasutat, megnyitotta a szuezi csatornát.

Nem csoda, ha e kor nem hisz többé a csodákban: ha erdőt, mezőt nem népesít meg babonával; ha egyre józanabb, gyakorlatibb, realisabb lesz. Ha a görög képelem regealakjai bohózatok tárgyává válnak. Hiszen az, a mit e kor megvalósít, helyi-erővel közel fölülmulja azt, a mit ama naiv hajdankor ifjú ivadéka képzelni merésztelt.

Mi a hatalmas olympi Jupiter mennyköve a mai Krupp-ágyukhoz, mely bástyákat döntöget, vaspánczélos hajószörnyek oldalbordáit zuzta be? Mi az ő- és középkorok Minotaurusa, sárkánya, a mi vasutaink parázsszemű mozdonyszörnyének erejéhez képest?

Mi a mesebeli griffmadár sebessége a mi villamsodronyunkéhoz képest, mely néhány perc alatt átrepül az Atlanti-tenger alatt, és meghozza, szétveri a hirt a föld mindkét oldalán, hogy előbb egy-két órával Amerika elnökét megorgyilkolták?

És a foto-fono- és egyéb grafok apró ördögösségei? Hatalmas folyamok, tengerek alatt, óriás hegytömegek mélyében, ötemeletes házsorok tetején nyargalunk örült sebességgel, százezer mázsányi terhet, egész hadcsapatokat vonatva egy tüzet, füstöt hányó, egyhangulag ziháló, fekete rhinoceros automattal?

Ha a Theseusok mai nap csodált hősiességének korában valaki rámutatott volna a Gott-hárd-hegyre, és mondta volna, eljön az idő, melyen e hegyen át egy pár öl széles lyukat vágnak két mérföldnyi hosszúságban, s azon át sinek és egy pokoli erejű gép segélyével egyszerre ezernyi ember érhet át a tulsó oldalra fél óra 3 perc alatt — nem az lett volna-e az első kérdése magának Odysseusnak: hát aztán hol vesznek embert, a ki ez utra vállalkozik?

És mindez mai nap közönséges dolog. Ezivel jön-megy rajta napjában ifjú, agg, férfi és nő, gyermek és beteg egyaránt, a nélkül, hogy dicsekednék e hőstettel. Mindjárt az ünnepélyes megnyitás előtt, igazi első menetnél csöndült oda a ki jegyre szert tehetett, és vasárnapi vig hangulatban, csevegve, danolva tették meg a próbautat.

Micsoda méretek ezek! E nagyon kívül 50—60 alagut, egy-két tucsat hid, utvezeték, toronymagasságú szakadékokon, vízúthatok, folyamok, ijesztő örvények fölött, meredélyek peremén. Hét és fél évi munka, naponta 2500 emberrel, fel millió kilogramm dinamittal.

Kétségkívül legbámulatosabb részlete a nagy alagut, 15 ezer méter hosszúságban. Valódi pokoli szépség, melyben az öröklét 33 perczig tart. Minden ezer lépésre egy lámpa és két élő ember, mint felügyelő, kik egymásnak folyton jeleket adnak. Emberi számítás szerint minden lehető el van követve a veszély elhárítására. De ki meri mondani, hogy azért lehetlen az? És itt egy vasuti katasztrófa elég volna ezer esztendőre. Pedig aligha mulik el annyi, hogy meg leszünk nélküle. De azért jövőnk-

megyünk rajta, mert hát ez a mai ivadék hősiessége.

És e korszakos mű megnyitását nem koronázták jelenlétükkel a fejedelmek. Talán attól tartanak, hogy ezek a szurtos mozdonyok, melyek hatványozzák a népek egymással való közlekedését, megannyi összeesküvő kommunardok; ezek az alagutak, melyek átszelik az országok határait, megannyi forradalmi aknák, melyek fölrobbantják a nemzeteket elválasztó válaszfalakat és siettetik az órát, melyben az emberiség egyet gondol?

VAJDA JÁNOS.

A „Vasárnapi Ujság” részéről felesleges szószaporítás lenne most a munkálatok lefolyásának adni vázlatot. Mióta csak hozzá láttak ehhez a nagy műhöz, folytonosan figyelemmel kísértük azt, s minden nagyobb fázisairól értesítettük a közönséget. Már lapunk 1873-ki folyamában bemutatunk néhány részletet a nagy műből, azóta, nevezetesen pedig 1880-ban többször volt alkalmunk erről megemlékezni. Olvasóink emlékezhetnek nem csak a tájék egyes részleteire, melyen a vasut keresztül kanyarog, hanem magára a munkálatok előhaladására is, egész addig az időpontig, míg a két felől folytatott munkát a hegy közepén közös pontban találkoztatták össze.

Azóta csak arról volt szó, hogy az alagut kibővíttessék, megóvassék a netán beállható omások ellen, s a végleges pálya gyanánt szolgáló sinek lerakassanak. Most már az is megtörtént, az egész munka kész, be van fejezve, s a forgalomnak bármely napon átadható, a mint át is fog adatni június 1-én.

Egészségi szempontok azonban még most is fognak gondolkodni valót adni azon kérdés fölött, hogy ez a közlekedés miképp tartassék fel. Közönséges lokomobillekkel kényelmetlen lesz ez. Az egész alagutban nincsen szeleolýluk sehol, s midőn a gőzgép rajta áthalad, kéményének füstje betölti az alagutát, s lesz idő, midőn mesterséges szellőztetés nélkül szélesded időben órák fognak kelleni hozzá, míg a két mérföldnyi hosszú alagutból kiveszi magát ismét a füst, s friss levegő jó helyébe. Addig más vonat nem mehet utána. A megulás veszélyeinek lennének kitéve a bent ülők, eltekintve attól, hogy ily helyzetben még a szükséges világítás sem lesz lehetséges. No de a technika e bajnak is megtalálja ellenszerét s vagy más mozgató erőről fog gondoskodni, vagy talál erőt, a melylyel kitisztítsa az alagut legét, a mint kitisztította a munka folyama alatt.

Eddigél sűrített levegő által hajtott gépek hozták ki az alagut belsejéből a törmeléket, mely munka közben lett kifejtve. Egy ilyen gépnek a rajzát mutatjuk be ezuttal az olvasónak. A kép a mozdonyt tünteti föl, abban a perczben, midőn sűrített levegővel töltik meg hatalmas kazánját szivattyukra alkalmazott csöveken keresztül. E gépek igen jól megfelelték eddig feladatuknak, s az építést vezető mérnökök közül sokan rajta vannak, hogy ily módon tartassék fel a közlekedés a jövőre nézve is. Mások ellenben villamoság által hajtott gépeket látnak előnyösebbeknek.

Bemutatjuk egyszersmind az alagut bejárásának képét, egyrészt az olasz oldalon Airola felől, másrészt Svájc felől Göschenen falunál. Érdekes összehasonlítani a kettőt azon képekkel, melyek a bejáratot 1873-ban tüntetik fel, s melyeket, mint említettük lapunk 1873-ki folyamában az április 27-ki számban mutattunk be olvasóinknak.

Magáról az utazásról az ujkor e legbámulatosabb vasutján és legnagyobb alagutján keresztül már is feles számmal olvashatni a jelentéseket.

Igy egy Göschenenből, a vasut svájci főállomásáról szóló sürgöny szerint május hó 23-án reggeli 7 órakor indult el a három külön vonat, melylyel a közlekedés e pályán megnyitott. Az első vonaton utaztak a miniszterek és előkelőségek s a külföldi sajtó képviselőinek egy része, a másodikban az olasz, a harmadikban a svájci és német vendégek, összesen mintegy 1200 személy. A korszorukkal díszített mozdonyok a legszebb időben indultak nagy utjokra, mely a monda, költészet és történelem klasszikus helyein vezet keresztül s melyen

idylli tájak váltakoznak vadregényes részletekkel.

Immenseenél kapaszokdni kezd a vasut a Rigi északi emelkedésén, Goldaunál ismét alább ereszkedik s áthaladva a Mouta vashidján, eléri a Vierwaldstätti tó elragadó vidékét. Most kilenz alagut követi egymást összesen 5285 méter hosszúságban s a vonat elrobbog a grünbachi párkány fölött, mely Flüelenig a legtöbb költészségbe került részlete az egész vonalnak. A tó fölött látni a svájci szabadságharc idejéből ismert Rüttli-rétet s nemsokára fölünik a nagy Uri-tómb, az ő sziklaszarvaival és havas völgyeivel.

Flüelentől akadály nélkül halad a vonat a Reusz folyó jobb partján, majd átrobbogva a Kärselen patak két ívre épített hidját, nagy alaguton furja magát keresztül a Bristen-tómb sziklái s egy nagy ráschlidon megy keresztül, mely valóságos technikai remekmű.

Erstfeldnél fogják a vonat elé a hegyi mozdonyokat. Az utas szeme előtt föltárul a természeti szépségekben dús gazdag erstfeldi völgy, melyből hatalmas jéghegyek merednek az ég felé. Itt egymást követik a vasut műépítményei. A vasuti kocsiak ablakából sötét, borzalmas mélységekbe tekint a szem, melyekben alól patakok üzik tomboló játékuakat, szűk, meredek sziklafalak közé szorítva s gyönyörű zuhatagok egész emeleteit mutatva.

Gurterellen mögött gyönyörű vizeses ötlük szemünkbe, a mint egy erdős völgyzugolyból előtör.

Itt buvik a vonat az első forduló alagutba (1485 méter), mely a hegy gyomrában csigavonalban teszi meg fordulóját. Ily forduló alagut több is van e vonalon, melyeken áthaladva, merész kanyarulatokban kapaszokdik a vasut az óriási sziklavállaikon, néha úgy kigyózva, hogy a felső vonal közvetlen az alsó fölött fekszik. A vidék mind zordább lesz és kiellenőbb s a tenyészet is gyérbbe válik. Most ujra egy forduló alagut következik, mire a vasut egy nagyszerű, 70 méter magas hídön dübörög keresztül s még két alaguton áthaladva, a sziklák és kőtörmelékek vad és sötét birodalmába kerül, melyek fölött magas szirtóriások állanak őrt.

Egyszerre föltárul a Göschene völgye, elragadó képet tárva elé. Áthaladunk a 65 méter hosszúságú hídön s Göschenenben vagyunk, a szt.-gottthardi alagut északi határánál, melytől 33 percznyi idő alatt kijut a vonat a hegy tulsó oldalán Airolinál, immár a szép olasz földön.

KORYTNICZÁN.

Nagyság, szelídség, — ez a jelszavadv, Roppant havas, oly vidám és szabad! Nem is havas vagy, felhőkbe vesző, Itt mindenik hegy egy virágmező.

A tündér völgyet, szép Korytniczát Oltalmazó gyöngéd kar fogja át, Mint mátká nyugszik a hegység ölén, S esőért hajol fölé a völgyény.

Sötét fenyői közt a völgy komoly, S a zöld palástu bérczen ül mosoly, A kedvest látva titkol és feled Bűbáratot, villámot, felleget.

Büszkén emelkedik s hatalmasan A viharoknak szomszédaságában, De korszorton fön rétejen a nyár, S virágira vendéglő lepke jár.

Félszómban mereng itt a magány Kaszák pengésin és gyűjtők dalán, Mely egy tetőről zeng másakra, míg A vizhang fúrad és elhangzik...

A nagy természet itt végtelenebb, Mert fonségteljes, ámde nem rideg, S nem tess fejeire sziklakoronát, Virág földi királyi homlokát!

BARTÓK LAJOS.

PÜNKÖSDI KIRÁLYNÉ.

Irta GOZSDU ELEK.

Vadgalambnak hívták Boriskát odahaza, Kartalon, paraszt leány korában. Holló természet volt, nagyon szerette a fényes aranyat, a csillogó ezüstöt, de galambos arca még azután is megmaradt szépnak, azért páva-galambnak nevezték el a fényes városban.

Ropogósselyemruha szoritja hajlós derekát, kecses regatta-czipőket hord apró lábain, gyémánt gombokat visel füleiben, fekete göndör haját rövidre nyírva hordja, bársnyos butorokon heverészik napal és selymes ágyban alszik éjjel a kartali erdőn növekedett páva-galamb. Sokszor megunt a már ezt a fényességet, sokszor tépte már le karcos derekáról azt a himes selymet, a melyen a lelke veszett.

Nem mer lefeküdni, nem mer elaludni, mert alig hunyja le fáradt szempilláit, meglátja az erdőt, benne a kis falut, azt a tisztára meszelt házikót, melynek tenyérnyi kertecskéjét jól megtönte rozmarinnal, liliummal, pünkösdi rózsával. Fél az éjszakától, mert az lepingálja azokat a derült, vidám napokat, a mikor még csak álmban látta, hirtől hallotta azt a fényes boldogságot, a mit a selyem, az arany ad.

Elérte, megunt, megutálta a beteljesedett álmokat és nincs szabadulása. Beteljesedett álmok után utatlat, unalom az élet, és jaj annak, a ki visszavággyik az álmok világába.

A páva-galamb titokban sokszor felöltözik a kartali lányok módjára fodros piros szoknyába; patkós eszimat huz apró lábaira, arany paszomántos pruszlikot fűz derekára, tiz sor piros kalárist köt a nyakára, babos szelű virágos selyem kendőt köt göndör esziri fejére és úgy képzeli, hogy ő most a régi.

Leányos természeté a nagy tükör elé viszi; patkós eszimatja hidegen koppan a fényes padlón, hogy szinte megijed szégyén és sokáig nézi magát a széles nagy tükörben. Milyen mást mutatott az a tenyérnyi kis tükör odahaza!

A páva-galambnak úgy tetszik, hogy már nem lányos az orcája, nem is olyan piros, mint a milyen régen volt, a melle, a válla is, mintha fonnyadt volna, mert a kaposos pruszlik csak úgy lóg rajta. Karjait is alig meri nézni, olyan sovány, olyan vékony!

Sirva kopog vissza a bársonyos pamlagra, apró tenyerével elföldi orczáját és haza gondol, visszavággyik abba a kis házikóba, a hol vágyakozó lelke álmodozott a fényes gazdaságról, melyet egyszer — csak épen egyszer látott meg a kartali uraság kastélyában. Bár ne látta volna!

Letépi magáról a kaposos pruszlikot, lesza-kitja fonnyadt nyakáról a piros kalárisokat és azok a gömbölyű szép kalárisok messze elgurulnak a fényezett padlózatán, elvesznek, elbujnak a butorok alá, mintha attól félénének, hogy ujra a nyakára szedi őket a páva-galamb. Kopogós eszimatit messze elhajítja és fodros szoknyástul beleveti magát a selymes uri ágyba.

Piros pünkösdi éjszakája borul a páva-galambra, azért olyan esüggéd, azért olyan beteg. Piros pünkösdi éjszakája nem ad neki nyugodalmat, nem hoz rája álmot, fentviraszt a páva-galamb, ébren tartja lelkét a kínos vágy: haza. Haza? Elpirul a gondolatnál; kinevetik,

kikergetik, elkerülik otthon. Suta fejfel, finom uri kézzel, hogy menne ő haza?

Piros pünkösdi éjszakája visszaviszi vágyakozó lelkét kicsi falujába.... Ragyogó napsgörögözben uszik a falu. A mohás „urasági” templom valamennyi harangja édes biztatóval, édes hívó szóval köszönti. Ott látja a hídön öreg édes anyját, a mint száraz, csontos kezét szemé fölé tartja és lesi, nézi, hogy hozzák a pünkösdi királynét. Koszorus leányok, virágos legények lobogós ingujjal épen most fordulnak be az Aranka hidjára. Az egész falu, apraja, nagyja nézi, csodálja a szépséges pünkösdi királynét. Som Péter a bírő, az egész előjáróság, pedig valamennyi olyan ősz már, sorfalat csinálnak, mosolyogva bölöngatnak, az asszony-nép, legkivált a vénéje, ragyogó szemmel nézi, üdvözlő a rózsás királynét. Mennyi báluló szem, mennyi örvendő arc, csoda, hogy az új királyné el nem szédül a nagy tiszteesség miatt.

Aztán körbe gyülekeznek, sorba megcsokolják, feldicsérik szembe. A koszorus lányok körülötte állnak, mindnyája engedelmes, szót fogadnak neki, lesik kívánságát, mintha igazi királyné volna. A királyné szereti valamennyit, az egész világot, és vadgalamb szíve majd hogy meg nem reped a nagy boldogság miatt.

Vadgalamb szemével széjjel tekint köztük, nyájas mosolygás ül piros ajakára, mikor az örvendő ünnepelő nép közt pajtásait látja.

A legények felé alig meri vetni szemérmes szép szemét. Csakugy fátyla alul pillantgat feléjük, s elpirul, a mint a hetyke Gábor hangos muzsikával, tarka bokréttával messziről köszönti. A piros szemérmelőnti az arcát, hátha leolvassák, hátha majd megértik, hogy vadgalamb szívet elesküdté neki.

A koszorus lányok megfogják két kezét, kivezetik szépen a nagy dífő alá, a hol vígasság lesz. Rózsákat hintenek utjára odaig, virággal díszített karos székbe ültetik, jobbra-balra koszorus leányok sürgölődnek mellette és a ki hozzá jön, jó szívvel ránevet, aztán megcsokolja. Azt mondják örömet, szerencsét hoz a pünkösdi királyné esküje. Nem fukarkodik vele, mindegyiknek ad, hadd legyen mindenki olyan gazdag az örömben, édes boldogságban, mint ő. Csak egynek nem ad abból a boldogságból, csak egynek nem ad esőket, pedig azt szereti vadgalamb szívével a legjobban.

Gábor félrevágja árvalányhajás pörge kalapját, félreléldit utjából egy csapat legényt, szinte dülnek jobbra-balra, akár az érett buza a kasza után és hivalkodó szóval, hetyke kurjantással ott terem a pünkösdi királyné virágos trónja előtt.

Ott áll mint a bálvány, nem tud mit mondani; nézi soká, nézi hosszan; pödörgeti apró sugár szőke bajszát, még se tudja, hogy kell ettől, itt a falu előtt esőket kérni.

A legények, lányok, nézik, lesik, mi lesz, mert az új királyné hiában titkolja, hogy vadgalamb szíve szerelembe esett.

A pünkösdi királyné vadgalamb szíve úgy megdobbant, a mint a hetyke legény előtte temt, hogy szinte látszott a himzett fehér fátylon, a mely virág-koronás feje fölől vállára, formás mellére omlott. Vadgalamb orczája vérvörösre változott, rozmaring bokréttája kiesett kezéből. Ott áll Gábor mégis, biz' őt ne nevések — félreesapja pörge kis kalapját és elkéri a esőket. Csak Gábor ne kért volna esőket! Hányszor könyörgött már, hányszor fenyegette, hogy adjon neki esőket, ha meg is ígérte, minek jön most érte, minek követeli az egész falu láttára! Tudja, hogyne tudná, hogy vadgalamb szíve, minden gondolatja az övé, mért akar most esőket, mikor az egész falu látja? Miért nem jön el este, le a kis kert alá, abban ma adná meg a

százszor ígért, édes első esőket. Hiszen tudja, maga nevezte el Gábor vadgalambnak ötét, miért nem éri hát be az adott szavával.

A pünkösdi királyné felkel virágos trónjáról, ott hagyja faképnél a hetyke Gábort és tánczra viszi Andrist. Nagy rohógos támad a legénység között. Gábor árvalányhajás pörge kalapját melyen a szemére huzza és szégyenkezve befordul a korcsmába.

A vadgalamb hallotta, a mint Gábor mondta: No! Miattam akár elrepülhatsz! Elrepülök, rád sem nézek többet, gondolta feleletül a vadgalamb.

Vége van a tánczoknak. A pünkösdi királyné ismét virágos trónján ül, és hamis szemeivel keresi a legények közt Gábort. Nem látja, csak hallja, a mint nagyokat kurjantva rezes fokosával csapkodja a kármentőt. Egy hintó áll meg a közel hársfa-sor mellett. Baán Viktor, a szelid szemű uraság szal ki belőle. Oda jön a pünkösdi királynéhez udvarlásra. A nép helyet enged neki, a koszorus lányok fölkelnek és az uraság szelid szemeit ráveti a szépséges pünkösdi királyné. Odahajlik hozzá, belenez szemébe, megfogja kezét és — jaj! milyen esőket adott a vadgalamb szája! Milyen esőket! Majd hogy le nem szédült a szégyen pünkösdi királyné. Ez a csók volt veszte. Az uraság csókja csalta a kastélyba, csalta a pokolba....

A pünkösdi nap egy kéve aransugarat vágott a nyitott ablakon át a selymes uri ágyra, a hol a páva-galamb paraszt szoknyában, kuszált suta fejfel feküdt.

Fölbredt. Megijedt, mikor a bársonyos szobában széttekintett, a hol rendetlen kesze-visszaságban hevert a paszomántos kaposos pruszlik, patkós csizma, babos szelű selymekendő, a fényes padlón szerte-széjjel vörös kalárisok, eltűnt álom rongya, gyöngye.

Elpirult a páva-galamb halavány orczája, kiugrott a selymes ágyból és gyorsan, mintha félt volna, hogy rajta kapják, kinevetik, kigunyolják, összeszedte titkos, kedves vadgalamb ruháját. Batyut kötött, elrejtette, hátha majd így, ebben a ruhában szivesebben látják ottan, messze, valamikor otthon!

Felöltözött. Sárga selyem csipkés köntös lapul derekára; arany himes török papucs födi apró lábát. Olyan halvány, olyan beteg, mintha tiz éjszaka fent virasztott volna.

Unja magát. Hát minden eseléd alszik? Nem jön senki? Miért nem jönnek? Fáj a magányosság. Hadd fájjon na, piros pünkösdi napján, ne háborgassa senki.

Körütekint a fényes, bársonyos szobában; olyan idegen itt, olyan hideg minden, pedig érzi, látja, hogy az aranyos nap nyaláb számára szórja bele sugárkincsét.

Nem szeret itt semmit, csak kicsi legyezőjét. Kis kezébe veszi, eljátszogat vele, ez a mulatsága. Nyitogatja meg becsukja, hosszan nézegeti, két galamb van rápingálva, hosszan, soká nézi...

VÁLASZTÓI ÉRTEKEZLET.

— Temple képéhez. —

Ha valamely honatya megtekintette a képművészeti csarnok mult őszi kiállítását, lehetetlen volt egy kép előtt meglepetten meg nem állnia. Mintha csak egyszerre az ő tisztelt választói elé toppant volna, oly eleven s oly élethű csoportot látott maga előtt.

Ott üldögélnek a főbb kolompások az alacsony füstös szobában egy ital boroska mellett és alkuszak az ő bőrre, no meg a haza megmentésére. Ott van a nótárius ur, szürke vastag fejével előre hajolva s ékesen magyarázva az elveket a kántor uramnak, kinek csurgóra álló hajusza s kevésbé jól táplált termete árulja el kivoltát.

Ugy látszik, meg van győzve, mert nyújtja is már mind a két tenyerét a fölcsapás jeleül. Kettejük között valami magasabb kvalifikációjú uraság ül, előkelő módon téve egymásra lábait s beretvált állu szájából két füstököt eregetve papírszivarkájából, a minőt csak az igazi urak érnek rá sodorni. A parlagi gavallér, borszivarral a szájában, fejét föltámasztva, figyelemmel szivja magába a nótárius argumentumaiban rejlt maszlagot, kire az a paraszt legény is feszülten hallgat az asztal végéről féloldalt sandalító szemmel. Sokkal praktikusabban fogja föl a dolgot a szűrés atyafi. Ugy látszik, ő keme már nagy járatossággal bír az effélékben. Ravasz apró szemeiből, furfangosan mosolygó ábrázat-jából is kilátszik az agyafurt kortes. Parolát fog a gyanutlan emberrel, a ki, szakállából gyanítva, valami kis iparos lehet, s «eb, a ki meg nem állja», — megragasztja a saját maga jelöltje hívének. Kezet adott egyszer, nem szegheti meg, ha drága a becsülete.

A kép igazi életkép. Temple János tehetséges fiatal festőnk műve, kitől még igen sokat várhatunk. Bécsben Angeli és Canon voltak mesterei, most pedig Párisban dolgozik. Éles megfigyelő tehetség jellemzi s képe nem közönséges technikáról teszen tanúságot. A kép a közelebbi bécsi nemzetközi kiállitáson is föltűnt s általános dicséretet aratott.

KÁVÉHAZAK, MINT A MÉRTÉKLETES-SÉG TERJESZTŐI.

Az angolok rendkívüli társadalmi tevékenysége az iszákosság ellen pár év óta egészen

új irányt nyert s valószínű, hogy most már sokkal sikeresebb lesz, mint azelőtt. Fölfedezték ugyanis, hogy nem a sör és pálinka csálja a munkásokat a kocsmába, hanem megfordítva, a kocsmák szoktatja őket a szeszes italok élvezé-

zésére s azért legezészerűbb oly kocsmákat állítani fel, melyekben pálinkát és sört nem lehet kapni, hanem csak kávé, csokoládét, theát s nyáron szénsavas italokat. A kávémérések tehát mintegy küzdenek a kocsmákkal azok

főlt, kik otthon nem tudnak magoknak elég kényelmet és élvezetet találni, vagy hozzá szoktak a kocsmái társaság élvezetéhez.

Hogy ez irány felkarolása nem ideális törekvés, a statisztikai adatok is bizonyítják.

Angliában 1876 előtt igen kevés kávémérés volt a nép számára berendezve. Ez időtől fogva 1879 nyaráig 156 részvénytársaság alakult csak magában a tulajdonképi Angliában; a szigeten, Skóthorban és Írlandban, ugyszintén a tengeren túl levő birtokokon hasonló mozgalom indult meg. 1877-ben jun. 21-én a west-minsteri herceg elnökölte alatt a kávémérések terjesztése végett külön jótékony társulat alakult, mely szaklapot is ad ki. A mult év végén Londonban már mintegy 300, Liverpoolban 50, a vidéken több mint 3000 ily jótékonycélu kávémérés alakult, melyek nagy része már jelentékeny jövedelmet is huz. A részvénytársaságok közül eddig csak 7 nem ad osztalékot, a többiek közt van több olyan, mely 8½ százaléket is fizet részvényeseinek.

Különösen fontos volt ez új intézmény Liverpool nagyszámu kikötői munkásai számára. Itt a Mersey folyó torkolatánál naponként több mint 15,000 ember van elfoglalva s száznál több pálinkás bolt állott fenn eddig számukra. Mivel a munkások nagy része messze lakik a kikötőtől, az enniavót magukkal hozzák s eddig ahhoz rendszeren pálinkát ittak, most tapasztalat szerint tíz közül átlag kilenc kávé iszik pálinka és sör helyett. A társulati kávémérésben átlag 35,000 ember fordul meg naponként s 1880-ban az évi bevétel 620,000 forint volt. A kávé a munkásokat és matrózokat felfrissíti, a részegség sem rontja meg egészségöket, nem lopja idejüket s így azóta átlag többet is keresnek.

A kávémérésekben kiosztott italok közt legnagyobb népszerűségnek örvend maga a kávé, melyet természetesen olcsón adnak. Egy kis csésze kávé vagy csokoládé ½ pint = ¼ liter mennyiségben egy pennybe vagy fél pennybe kerül (3—5 krajczár), nagy csészéért 1—1½ pennyt fizetnek. A thea aránylag drága; kis csészével 1, nagygyal 2 penny. A kávék közül a jótékony társulatok a ceyloninál is drágább kelet-indiai kávékat használják, theához a kínai és assami fajokat vegyítik.

A britiek példáját azóta több országban utánozták Svájcban, Svédországban és egy pár német városban szintén vannak már ily olcsó népies kávémérések de magán vállalkozók kezében, mint nálunk is, s így természetesen, hogy a mértékletességre nem hathatnak. Angliában ellenben a mértékletességi apostolok szóval és

VÁLASZTÓI ÉRTEKEZ — TEMPLE JÁNOS FESTMÉNYE UTÁN.

SZENT-GOTTHÁRD VASUT. — AZ ALAGUT NYILÁSA GÜSCHENENNÉL A SVÁJCI OLDALON.

SZENT-GOTTHÁRD VASUT. — AZ ALAGUT NYILÁSA AIROLÓNÁL OLASZORSZÁGBAN.

tében. Most is erővel kellett a szájába önteni, mert pusztá rábeszéléssel nem lehetett; azt hitte, meg kellene halnia tőle. Nem is sok ment a szájába, mert a nagy szélben, Gresham dermedt ujjai közt csak egy vaczogott a pálinkás üveg. Hatása azonban csakhamar érezhető volt. Jótékony melegség terjedt el tagjaikban s az erőt is visszatérni érezték magukba.

A két férfi arra kérte Elizt, hunyja be szemét s hajtsa le fejét, és próbáljon szunnyadni, míg ők tartják. Pedig csak azért mondták, hogy ne lássa, mi történik körülötte. A mint az árboc ingott, egy-egy ember, fáradtságtól s hidegtől megdermedve, többé kapaszkodni sem bírva, lebukott fejjel a tengerbe.

A hajó azonban ama nagy roppanás óta nem mozdult. Nyilván fenn volt akadva, és pedig valamely tenger alatti sziklazáton — melyből semmi sem látszott. Greshamnak azonban csak most tűnt fel, hogy is gondolhatott volna reá előbb, hogy a part — mely az éji szürkületben csak homályosan volt kivehető, közelsége dacára — ismerős előtte.

Elizt újra elhagyta ereje.

— Ha megmenekszik, mondá gyöngéhangon Greshamnak, adjon rólam hírt nagynénémnek.

— Ha én élek, Eliz, én is él. Nekem nem volna önáldozat, ha együtt veszünk el, míg kegyedet megmenteni igyekszem.

Komolyan s érzéstől áthatott őszinteséggel beszélt.

— Ne szóljon így, — szólta a leány, — én és ön: egészen más. Ön árva vagyok, senkim sincs nagynéném kivül; önnek pedig kedves rokonai s barátai vannak.

— Rokonom csak egy, igen kedves nagybátyám, kinek családjával nem vagyok rokon. Barátaim vannak, az igaz; de ők sem sinlenék meg elvesztémet. Ön pedig Eliz, több nekem minden másnál.

S ezzel az amerikaihoz fordulva: őt kérte, vállalja magára a fiatal lány nagynénjének értesítését, ha életbe marad, míg ők elvesznek, a mi tekintve, hogy neki csak önmagát kell mentenie, nem valószínűtlen.

— Szívesen, — felelt az. — Önök pedig, ha életben maradnak, ne feledjék Henry Pierce-t, London Charing-cross, a Babafejnél.

— Fivére önnek?

— Szolgálatára: magam vagyok. Barátaim Commodore-nak neveznek; s ha valaha egy yachthoz tapasztalt hajósra lesz szüksége, gondoljon reám.

Itt száját egy felesapó hullám sósvízzel töltötte tele, míg az árboc tetején valaki elkiáltta: „Mentségünkre jönek”.

— Tartsák magukat erősen az árboczon, kiáltá a kapitány, mentő csónakot kapunk.

— Nagy ég, — mondá Gresham, a mint figyelmesen arra tekintett, honnan a segély közeledik — hiszen ez itt Halcombe-fok, s ott emberek állnak, talán sir Robert.

Erre Eliz is fölésmelt.

— Halcombe, mondja ön? Sir Robert? Arden Robert baronetről beszél ön, Halcombe kastélyban?

— Hogyan, e nevek ismeretesek ön előtt? — Hiszen sir Robert családjához voltam menendő, nevelőnőnek.

„Voltam menendő”, e kifejezés oly tele volt lemondással, az élet s menekülés minden reményéről!

— Nekem pedig sir Robert nagybátyám, mondá Gresham György.

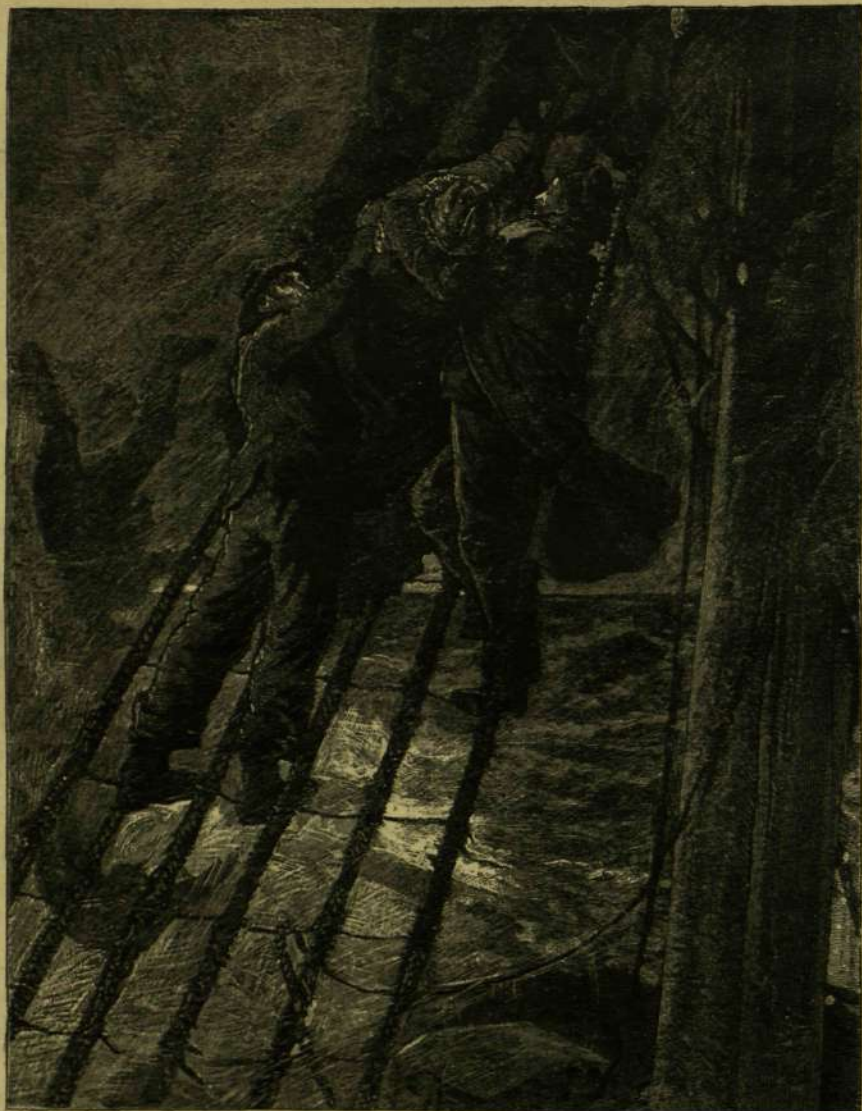
Ezalatt a mentő csónak gyorsan közeledett a hajótörtekhez.

(Folytatása köv.)

EGYVELEG.

* A villamvilágítás hatását a színekre Veressagin műveinek bécsi kiállítása alkalmával

részletesen tanulmányozták s annak következtetését úgy a színházban, mint a bálokon alkalmazására nézve megállapították. A villamvilágítás tudvalevőleg igen hasonlít a csaknem fehér holdvilághoz s a benne előforduló számos violette sugar az oka, hogy minden világos és hideg szín, minők a halvány-sárga, világoszöld, világoskék és fehér, rendkívül hatásosak, míg a mély és meleg színek hatása veszt. De nem csak a szín, hanem a megvilágított tárgyak felületének minősége is lényeges hatással van külsejére, a mennyiben a selyem- vagy gyapottanyagok hasonló színezés mellett is egészen eltérők a villamvilágításban. A világos selyemszövetek hatása nagyobb lesz, míg a barnaveres, sötétkék vagy olajzöld anyagok hatása nagyon csorbul. Az ezüst, gyöngyök és gyémántok fényét a villamvilágítás emeli, arany, rubin, smaragd és granát hatása veszt. Színházaknál is hasonló tapasztalatok. A fehér öltözet villamvilágításnál csaknem átlátszónak tűnik fel, éles körvonalú arczok feltűnnek, a festést az arczon a különböző színek szerint meg lehet különböztetni s a gázvilágításnál még tetszetős élnék mozdulatokat a villamvilágításnál enyhíteni kell, hogy ne mutassanak torz alakot. A színházakra nézve a villamvilágítás behozatalát az is akadályozza, mert bajos különböző világossági fokozatokat megállapítani.

EGY FEDÉL ALATT. — A KÖTÉLHÁGCSÓN.

* A francziák nemzeti ünnepét július 14-én ez évben kiváló díszszel tartják meg, mivel a hatóság e napon szenteli föl az új város ház palotáját is. Az ünnep nagy részét nem a boulognei, hanem a vincennesi erdőben tartják meg, mely nem oly arisztokratikus jellegű, mint az előbbi s a szegényebb osztályok városnegyedéhez is közelebb esik. Új programtárgy lesz még egy nagy csolnakverseny és hajóünnep a Szajnában.

* Teljesen kipusztultak a halak Cher francia folyóban közel a Loireba ömléséhez. Montluçonban ugyanis egy vegytani gyár égett le s ez alkalommal nagy mennyiségű kénasav folyt az említett folyóba. A halak holttestei ezrenként usztak a víz felületén s nagyon tartanak attól, hogy e pusztulás a Loire egy részére is ki fog terjedni.

* Élelemszer-hamisításért nemrég Németországban egy nagy „gyártalajdonost” ezer forint bírságra s három évi börtönrre ítélték. Jellemző, hogy csakhamar ezután e nevezetes embert Amerikából meghívták, hogy jelentékeny összegért tanítsa meg őket az élelemszer-hamisításnak módjaira.

* Posta-statisztika. Az általános postaegylet-hez tartozó országokban 1881-ben 3 milliárd 866 millió levél elküldetéséről gondoskodtak. Ehhez járult még 649 millió levelező-lap, 3 millió válaszoló levelező-lap, 1 milliárd 983 millió hírlap, 1 milliárd

23 millió nyomtatvány, 64 millió minta, 98 millió csomag. A pénz és értékküldemények száma 95 millió volt s a kijelölt érték 6 milliárd és 45 millió frank.

* Az Egyesült-államokban levő kínaiak általában jó néven fogadják az új inkézkedéseket, melyek honfitársaik további bevándorlását meggátolnák. Azt hiszik maguk is, hogy ez értéket és helyzeteket jelentékenyen rosszabbá tenné. Az amerikaiak lenézése dacára igen jól érzik magukat s most már ők is csak oly magas bért követelnek, mint az amerikaiak, úgy, hogy az oleoó kínai munkások rövid idő múlva csak történelmi emlékek lesznek.

* Az amerikai dollár jegye (\$ a közönséges nézet szerint az U és S betűket „United States” = Egyesült-államok) jelképezi. E magyarázat nem helyes. A jegyet már régen használták a spanyol dollárok jezésére s eredetileg e jel Herkules oszlopait akarta jelképezni körülötte tett tekerescsel.

* New-Zealand legmagasabb hegyesucát, a Mount-Cookot, (12,400 láb) két sikertelen kísérlet után a Green Alpine klub tagjai végre megmászták. Mon dják, hogy e hegység szépség tekintetében messze fölülhaladja a svájci Alpéseket. A turisták egy éjjel kénytelenek voltak elhagyni helyen tölteni s huszonkét óráig nem is ehettek.

* Az elevenen eltemetés Indában még most is divatos. Nem rég Bikaneer Rajpoot államában történt a következő eset. Az uralkodó herceg az adót beszedtetve Upni község lakói azt megtagadták s 150 tagból álló küldöttséget bocsátottak hozzá, hogy engedje el az adót. A herceg a kérelmet megtagadta s a küldöttség erre lekuporodott airtaja előtt s azzal fenyegetőzött, hogy mindannyian öngyilkosságot követnek el, ha nem teljesítik kérélmüket. Midőn felelet nem jött reá, a küldöttség két tagját, egy 75 éves férfit és 65 éves nőt, a palota előtt elevenen eltemettek. Az önfeláldozásnak azonban nem a kívánt sikere lett, mivel a herceg elfogadta mindannyit és a vezetőket szigorúan megbüntette.

* A postabélyegeket sajátágosan használták fel a genti karthauzi barátok. Összegyűjtöttek 800 ezer bélyeget s három hónapig tartó bajlódás után színek szerint elkülönítve fölhasználták azt a látogató terem díszítésére. Különböző nemzetiségek lakóhelyei, állatok, növények s más díszítések láthatók rajta s ezenkívül szintén postabélyegekből kirakva e felirat: „Ad majorem Dei gloriam” s a dátum.

* Jumbo-klubot alkottak az angolok a híres elefánt amerikai utazása alkalmából az „Assyrian Monarch” nevű hajón. A klubtagok fölveteli föltételül tűzték ki, hogy mindenki oly böles kinézésű legyen, mint egy bagoly, oly szelíd, mint valamely ujonban beöltöztetett pap, s oly tettetű, mint egy mértékletességi apostol.

* Nagy hegedűpert tárgyalnak közelebb Bajorországban Würzburgban. A királyi karmester nemrég egy állítólag Straduarius hegedűt vett 3000 forintért s most azt állítja, hogy megcsalták, mert a hegedű egyszerű utánzat. A pert szakértők elé viszik. Híres hazánkba Joachim elnöklele alatt 16

nevezetes hegedűművész s ugyanannyi számú nevezetes hangszerkészítő fog ez ügyben dönteni.

* A rongyszedők üzlete roppantul virágzik Chikagóban. Naponként mintegy 100 vasuti kocsi töltene meg ronggyal. Az évi rongyforgalmat az Egyesült-államokban mintegy 500 millió font sulyra teszik s így egy főre évenként 10 font jut.

* Garfield arcképet alkalmazták most az amerikai postabélyegre. Az arcképet s hozzá a színt is a meggyilkolt elnök özvegye izélesen választotta ki. Az első kísérletet az angol királynőnek küldték el ajándékba igen csinos s gazdagon aranyozott cédrus ládába rakva.

* A khiniből, a híres lázellenes orvoságból, évenként 220,000 font fogy el s ennek negyedrésze Amerikára esik.

* Úveg ruhákkal tett kísérletet Prengel nevű német üveggyáros. Kézleket, ingeket, fátvolyokat készít üvegrostokból. Mind igen csinosak, csakhogy kissé drágák. Egy szentpétervári nő számára fehér üveg karmantyút 40 tallérért készített. Úveg női kalapok még a legközélszerűbbek, mert csaknem pehely könnyűségűek s e mellett tudvalevőleg az üveg nem melegvezető s így a fejét egészen hávósen tartja. Az üvegzéskészítők a gyapot és pamut szövetektől egyáltalán nem különböztethetők meg.

UTI KÉPEK KIS-OROSZORSZÁGBÓL.

TISSOTTÓL.

IV.

Éjjeli utazás.

Vonatunk esti szürkületkor megindult. Sivatat lapályon haladtunk egyre, folyvást, melyen határozatlan körvonalak árnyékailebegtek, ha egy-egy madár almból fölrebbent s egy percze leköttette figyelmünket — egyéb semmi.

Nemsokára meggyújtották az éji lámpákat a kocsiiban s mindenki alváshoz készült. Vánkosokat s takaró kendőket szedtek elő, nem tudni honnan, s kitergettek mint a tábori sátrakat. Itt egy szakállas bozontos arcz, ott egy csinos női fej, szőke hajával, emelkedik föl s bocsátkozik vánkossára. A szunyadás lassu pihegése, közbe-közbe horkolás is, hallatszik.

Álmomból — mert én is elszunnyadtam — egyszerre egy zökkenés és zaj ébresztett föl. A vonat megállt.

Kinéztem a kocsiablakon. Szomoru színezetű állomás-háznál valánk, mintha csak egy alagut torkában lettünk volna, szűk helyre összeszorulva s zavart csoport által ostromolva, utasok csoportja által, mely a vonathoz tolongott, hogy azon helyet foglaljon. A váróterem nyitott ajtaiból egyre több-több tömeg özönlött ki s tompa morajjal töltte el a földött pályaudvart. Kivétel nélkül mind zsidó volt, zsákokkal vállán, podgyászokkal kezében vagy hóna alatt, hosszú kaftánjaik durván megkötve derekukon.

Szombat éjjel volt s a környék zsidósága ünnepelni tödült össze arra a pontra, hol kerületének zsinagógája volt. Mert Oroszországban a zsidóknak nincs megengedve mindenütt templomokat építeni s egy kerületben csak egy zsinagóga nyitása van megengedve.

Ezt a tömeget látva, kitaláltam, hogy Berdicsebben vagyunk, az orosz és lengyel Jeruzsálemben, hol az összetódult zsidóság az nap sabbatját tartotta s most mind haza siet. Gyorsan elhatároztam magamat, hogy pihenőt tartok ez érdekes helyen s összeszedve holmimat, kiszállottam a vasuti kocsiból.

Két óra volt éjféli után.

Egyetlen bérkocsi — kocsi-e valóban? — bele egy ló fogva — ló volt-e csakugyan? — kocsi és ló üttört-kopott váz inkább, állt ott az állomáson. Nem volt miből válogatni. Körülbe semmi ház, semmi világ, a mi emberi lakásra mutatna; a városnak semmi nyoma, semmi nesze...

— Hol van Berdicsev? — kérdem a zsidó kocsiostól, a ki felém közelített s szolgálatát ajánlá.

— Oda lent! — mondá s egy láthatatlan pont felé mutatott a szürke éji ködben.

— Mennyi idő alatt érünk oda? — kérdem.

— Ha nagyságod jó borravalót ad a rendes fuvardíj mellé, egy negyed óra alatt ott leszünk.

— Induljunk.

— Hova hajtsak?

— A vendéglőbe.

Zavarba jöttem volna, ha a vendéglő nevét kérdezi. Ki az ördög szállt meg valaha Berdicsebben? Én legalább soha!

Az iszvokcsik (kocsis) felült a bakra s lovára biztatólág csapott, azt kiáltva gyi-te helyett: „Ek! ma!”

Utunk fényes nappal is rossz lett volna, az esők annyira kimosták a kátyukat, hogy így éjjel minden pillanatban a feldőlés veszélyének voltunk kitéve. A sötétben azt sem láttam merre megyünk s mindig így képzeltem, nem egyenest

Koldusok a katolikus templom ajtajában.

haladunk, hanem ide-oda tévelygve. Előre nyújtott nyakkal, egyetlen fegyveremet — esernyőmet — szorítva térdeimmel, gyanus szemekkel kísértem kocsim minden mozdulatát. Képzeldősem egy izben sűrű erdőt láttam révedező szememmel; már erőlyes védelemre készültem, mikor a hold, két felhő közt kibukkanka, Berdicsev szélő házait láttatá. Szomoru, düledező házak, mintha betegek volnának, az öregségtől roskadozva s egyáltalában nem hivatató minőségűek. Balra fordultunk. Az utnak csak egyik oldalán volt házior, rozoga köfalakkal körítve, a másik oldalon üres pusztá tér tátongott még s rémülten vettem észre, hogy egy akasztófa alatt haladunk el, mely a város e végén ijesztőleg mered az éjbe. Majd egy sáros meredek vándorogtunk fel lassan s befordultunk a város egy utcájába, a hol két soron álltak már a házak, de tekintők semmivel sem látszott barátságosabbnak, mint a város végén.

Kocsink egy rossz külsejű ház előtt állt meg, melynek alacsony kapuja fölött gyöngén pisálkóló lámpa hintette kétes világot tört üvegei mögül.

— Itt vagyunk, — mondá az iszvokcsik, leugorva s ostora nyelével kopogtatva a kapun.

Néhány perc múlva egy szolgáló jelent meg, kezében vasgyertyatartóval, álmoságtól duzzadt szemekkel, összekéőzolt gabanczos hajjall, rongyos ingujjban s elvégre podgyászomat, földindultunk egy piszkos lépcsőn, melynek fa-fokai csuszamósak voltak a reájok tapadt sártól s az első emeletre értünk, a hol a cselédék a folyosón úgy hevertek s aludtak, mint a kutyak. Vezető belökötött egy ajtót s intett, hogy lépjek be. A szoba börtönszerű volt. Négy pusztá fal, egy nyoszolóval.

— Hát ágyemű? — kérdem.

— Hogyan? uraságod nem ágyeművel utazik? — kérdé meglepetten a polové (pincér).

— Nem, én európai módra utazom.

— Az más. Utána nézek: kaphat-e ágyeműt? De azzal drágább lesz a szállás; nézni s ezzel a falra függesztett árjegyzeke mutatott.

Nem sokára visszajött egy köteg szénával s egy lapos vánkossal, melyeket az üres ágyba tett s egy piszkos és rongyos lepedővel takart le.

— Vigye vissza, — kiáltam. — Nem fekszem erre a rongyra; majd inkább elalszom a bundámon.

— Oh, ne féljen uraságod! Nyen hidegben a balhák és poloskák mind megdermedtek! nem fognak alkalmatlankodni.

Mit volt mit tennem? Álmos és fáradt voltam s elbocsátva a polové-t, készüldőni kezdtem, hogy nyugalomnak éreztem magamat. Három óra volt éjféli után s épen kabátomat vettem le, midőn szobám ajtaja vigyázatosan megnyílt s egy vén zsidó arca, faj-jellegének félreismerhetetlen kinyomatával, tolakodott be a nyílásán. Kémli, szurós szemével vizsgálgott, míg ajkain durva mosoly vigyorgott.

Vártam, hogy ő szólítson meg. Ő tölem várta a szót s csak kétértelműen köhintett. Végre is nekem kelle megtönmöm a csendet a kérdéssel: Mit akar?

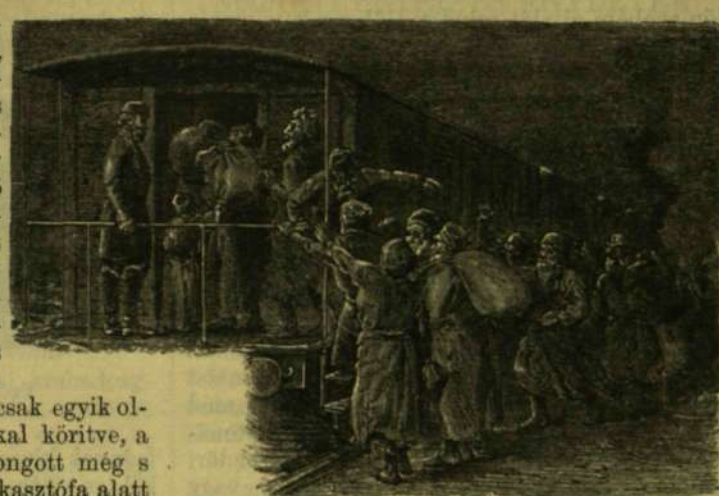
— Nagysád, — mondá, — csak azt akartam megtudni, nem parancsol-e valamit? Smüle, a vén Smüle vagyok, kit a környékbeli uraságok mind jól ismernek. Nemesség, katonaság, hivatalnok urak, mind megrendelöm s jól szoktam kiszolgálni.

Átláttam, hogy azon szenzálok egyikével van dolgom, kik mindennel szolgálnak, a mit kíván, de az ismeretlen s tapasztalatlan utast behuzzák, a hol s a miben lehet. Nem feleltem neki s vártam, hogy világosabban szóljon.

— Nincs szüksége nagysádnak semmire? épen semmire? kérdé, különös nyomatékok vetve utolsó szavaira.

— Pihenésre van szükségem, s jól teszi, ha nyugodnom hagy.

Az öreg Smüle átlátta, hogy szolgálatát igénybe venni nem kívánom. De az ily emberek, ha nem kupeczkedhetnek, akkor kémekké válnak. Vettem észre, hogy Smülének is erre volna kedve. Én se idegenkedtem volna a tréfától, őt félrevezethetni; de fáradtabb voltam, s Berdicsev mintegy 50,000 lakossal bíró orosz város a kiewi kormányzóságban.

A vonathoz tolongók csoportja.

mintsem hosszabb beszélgetésbe ereszkedjem. Szerencsémre — az öreg Smülének azonban szerencsétlenségére — felbeszakították társalgásunkat.

Egyszerre két erős kopogás hallszott a vendéglő kapuján. Smüle megijedt s az ajtóhoz sietett és ovatosan kitekintett. Nem látott senkit; de az emeletbe vezető falépcsőn nehéz léptek kopogtak s durva hangok, melyek a vendéglőbeli cselédhez voltak intézve. Smüle hallgatózott s saját nevét hallotta említett. Elhalványult, mint a ki bűnösnek érzi magát.

— Nagysás uram, — suttogá Smüle ijedtében remegő hangon, — az istenre kérem, mentsem meg, rólam beszélnek, engem keresnek. Minden szolgálatára kész vagyok, csak szabadítson meg.

Nem mondhatott többet. Egy egyenruhás ember jelent meg az ajtóban, követve három csendőtől, kik intésére kívül maradtak, míg ő belépett.

— Smüle, — mondá a rendőrszt, — téged keresünk. Bocsánat uram, — tévé hozzá felém fordulva, — röviden fogok végezni.

Ezzel egy papírt tartott a megremült Smüle szeméi elé.

— Ismered ezt, gazember? Hamis utleveleket gyártasz? nihiisták és szökevények számára!

A zsidó térdre esett. — Exczellenciád, — hebegé, — esküszöm én nem, semmit sem tudok a dologról.

— Hallgass, hazudsz! Te adtad el ez utlevelet egy kiewi diáknak, ki itt hált most harmadnapja. A határszélen elfogták s bevallotta, hogy tőled kapta.

— Istennem, istennem, el vagyok veszve! — jajgatott Smüle, kezeit tördelve, még mindig térdén.

— Fogjátok nyakon! — szólta a rendőrfőnök a három csendőrnök, mire azok beléptek s nyakon csípték Smülét és felrántották a földről.

Nyakon csípték Smülét.

Én néma nézője voltam a jelenetnek, s egyáltalán nem éreztem kedvet magamban a vén Smülének pártjára állani, kit a két rendőr minden további teketória nélkül kivezett a szobából.

A rendőrfőnök bocsánatot kért az éjjeli háborgatásért s a következő perczben magam maradtam.

De meg volt írva, hogy ez éjjel ne lehessen pihenésem. Alig feküdtem le, s kezdem egyidei ide-odaforoglás után érezni, hogy a szender végre meg akarja lopni pillámat: mi-

